

คำวินิจฉัยของ นายศักดิ์ เตชะชาญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๕/๒๕๕๕

วันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๕

เรื่อง ประธานวุฒิสภาส่งความเห็นของสมาชิกวุฒิสภาให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๒ วรรคหนึ่ง (๑) ว่าร่างพระราชบัญญัติแร่ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

ประธานวุฒิสภาส่งความเห็นของสมาชิกวุฒิสภาให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๒ วรรคหนึ่ง (๑) ที่อ้างว่าบทบัญญัติของมาตรา ๘๘/๓ และมาตรา ๘๘/๓ แห่งร่างพระราชบัญญัติแร่ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ มาตรา ๘๘ และมาตรา ๕๖

ข้อเท็จจริง สรุปว่า คณะรัฐมนตรีได้เสนอร่างพระราชบัญญัติแร่ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ต่อสภาผู้แทนราษฎรซึ่งสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติเห็นชอบแล้วเสนอต่อวุฒิสภา และวุฒิสภาได้ลงมติเห็นชอบ โดยการแก้ไขเพิ่มเติมบางมาตรา แต่สภาผู้แทนราษฎรไม่เห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติมของวุฒิสภา จึงต้องมีการตั้งคณะกรรมการร่วมกันพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว เมื่อคณะกรรมการร่วมกันพิจารณาเสร็จแล้ว วุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎรจึงได้ให้ความเห็นชอบตามลำดับ ซึ่งถือว่า รัฐสภาได้ให้ความเห็นชอบแล้วตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๕ วรรคหนึ่ง (๓) แต่ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๓ สมาชิกวุฒิสภาซึ่งประกอบด้วย นายจอน อึ้งภากรณ์ กับคณะ รวม ๑๑ คน ได้เสนอความเห็นต่อประธานวุฒิสภาว่า ร่างพระราชบัญญัติแร่ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มาตรา ๘๘/๓ และมาตรา ๘๘/๓ ที่กำหนดให้การทำเหมืองใต้ดินผ่านใต้ดินของที่ดินใดที่มีใช้ที่ว่าง หากอยู่ในระดับความลึกจากผิวดินไม่เกินหนึ่งร้อยเมตร ผู้ยื่นคำขอประทานบัตรต้องแสดงหลักฐานต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ว่า ผู้ขอจะมีสิทธิทำเหมืองแร่ในเขตที่ดินนั้นได้ ซึ่งหมายความว่า การทำเหมืองใต้ดินของที่ดินที่บุคคลใดมีกรรมสิทธิ์ หรือมีสิทธิครอบครองตามประมวลกฎหมายที่ดิน ที่อยู่ในระดับความลึกจากผิวดินเกินหนึ่งร้อยเมตร สามารถกระทำโดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของที่ดิน และที่ระบุให้รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของผู้ขอประทานบัตรทำเหมืองแร่ใต้ดิน จะต้องได้รับความเห็นชอบตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแล้ว ซึ่งตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมดังกล่าวย่อมหมายความว่าถึงพระราชบัญญัติ

ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ที่ได้กำหนดให้รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมผ่านหน่วยงานต่างๆ ตามมาตรา ๔๗ มาตรา ๔๘ และมาตรา ๔๙ ซึ่งหน่วยงานต่างๆ ไม่มีองค์ประกอบตามรัฐธรรมนูญ ทั้งขาดกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ตามลำดับ เป็นการจำกัดสิทธิในทรัพย์สินหรือสิทธิในที่ดิน และการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมและประชาชน ร่างพระราชบัญญัติแร่ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มาตรา ๘๘/๓ และมาตรา ๘๘/๓ จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ มาตรา ๔๖ และมาตรา ๕๖ ประชานวุฒิสภาจึงได้ส่งความเห็นของสมาชิกวุฒิสภาดังกล่าวมาเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๒ วรรคหนึ่ง (๑)

ศาลรัฐธรรมนูญรับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๐ และรับไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๒ วรรคหนึ่ง (๑) แจ้งประธานวุฒิสภา คณะรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมทราบ

คณะรัฐมนตรีเสนอความเห็นเป็นการชี้แจง สรุปว่า แดนแห่งกรรมสิทธิ์ในที่ดินของผู้เป็นเจ้าของที่ดินตามที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๓๕ บัญญัติไว้อาจถูกจำกัดขอบเขตได้โดยทบทบัญญัติของกฎหมาย แดนแห่งกรรมสิทธิ์ในส่วนที่เจ้าของที่ดินสามารถใช้ได้ตามปกติ กฎหมายที่ออกมาจำกัดการใช้แดนแห่งกรรมสิทธิ์ในส่วนนี้จะต้องกำหนดให้ใช้ค่าทดแทนสำหรับเจ้าของที่ดินที่ต้องถูกจำกัดการใช้ที่ดินในส่วนนั้น แต่แดนแห่งกรรมสิทธิ์ส่วนที่เกินจากความสามารถตามปกติที่เจ้าของที่ดินจะใช้นั้น กฎหมายที่ออกมาจำกัดไม่ต้องมีบทบัญญัติกำหนดค่าทดแทน สำหรับการตรากฎหมายออกมาจำกัดขอบเขตของแดนแห่งกรรมสิทธิ์ที่ดิน คณะกรรมการกฤษฎีกาเคยให้ความเห็นว่า แดนแห่งกรรมสิทธิ์เหนือและใต้พื้นดินมีขอบเขตจำกัดเท่าที่เจ้าของที่ดินอาจทำการปลูกสร้างหรือแสวงหาประโยชน์ได้ตามความสามารถปกติเท่านั้น และการคิดค่าทดแทนสำหรับการได้ใช้ประโยชน์ในพื้นที่ได้ดินขึ้นกับปัจจัยหลายอย่าง เช่น สถานที่ตั้งและประเภทการใช้ประโยชน์ ระดับความลึกของพื้นที่ได้ดินและสภาพทางภูมิศาสตร์ขององค์ประกอบของชั้นดิน ร่างพระราชบัญญัติแร่ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. นี้ได้กำหนดมาตรการพิเศษขึ้น โดยให้ผู้รับประทานบัตรทำเหมืองได้ดินต้องทำเหมืองได้ดินในระดับความลึกที่ปลอดภัย เป็นการกำหนดกรอบของการประกอบอาชีพการทำเหมืองแร่ได้ดินให้ต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดของกฎหมายที่ให้สิทธิไว้เท่านั้น ซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์ภายใต้กรอบรัฐธรรมนูญ โดยคำนึงถึงหลักความสามารถการใช้สอยของประชาชนบนผิวดินอย่างปกติ กำหนดให้การทำเหมืองได้ดินจากผิวดินลงไป ๑๐๐ เมตร ต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของกรรมสิทธิ์ หรือผู้มีสิทธิครอบครองตามกฎหมาย ถ้าลึกเกินกว่านั้นซึ่งมีความลึกที่เกินกว่าการใช้สอยตามปกติก็ไม่ต้องรับความยินยอม

จากเจ้าของกรรมสิทธิ์บนผิวดิน จึงเป็นบทบัญญัติจำกัดสิทธิของบุคคลเท่าที่จำเป็นและไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินซึ่งรัฐธรรมนูญ ให้ความคุ้มครองไว้ในมาตรา ๔๘

ส่วนมาตรา ๘๘/๓ ของร่างพระราชบัญญัติแร่ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ได้กำหนดกระบวนการให้ประชาชน ผู้มีส่วนได้เสียได้มีส่วนร่วมในการให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับหลักการมาตรา ๕๖ แห่งรัฐธรรมนูญ ทั้งยังได้กำหนดหลักเกณฑ์และกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชนผู้มีส่วนได้เสียในท้องถิ่นของการทำเหมืองแร่ได้ดินตลอดการให้ข้อคิดเห็นในการตัดสินใจของภาครัฐเพื่อการอนุญาตสิทธิการทำเหมืองแร่ การคุ้มครองรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม สิทธิของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืนตามมาตรา ๔๖ แห่งรัฐธรรมนูญ ร่างพระราชบัญญัติแร่ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มาตรา ๘๘/๓ และมาตรา ๘๘/๓ จึงไม่ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๖ และมาตรา ๕๖

ผู้แทนกรมทรัพยากรธรณี กระทรวงอุตสาหกรรม ให้ถ้อยคำสรุปว่า ผู้ทำเหมืองแร่จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่รัฐกำหนด ร่างพระราชบัญญัติแร่ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มาตรา ๘๘/๓ เป็นกรณีของการทำเหมืองแร่ได้ดินควรมีหลักเกณฑ์ จึงได้มีการนำพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ มาแก้ไข โดยพิจารณาถึงความปลอดภัยในระดับความลึกเกินกว่าที่คนธรรมดาจะเอื้อประโยชน์หรือใช้ประโยชน์ได้ สำหรับมาตรา ๘๘/๓ แห่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว ก็กำหนดไว้ชัดเจนว่ารายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมของผู้รับประทานบัตรที่ได้รับความเห็นชอบตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติจะเข้าไปสู่กระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน เมื่อทำแล้วก็จะกลับไปให้ประชาชนวิพากษ์วิจารณ์ เป็นหลักที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมทั้งยังมีหลักประกันความเสียหายด้วย

พิจารณาคำร้อง ความเห็น ความเห็นเพิ่มเติม และคำชี้แจงของทุกฝ่ายแล้ว ประเด็นที่ต้องวินิจฉัยมีว่า ร่างพระราชบัญญัติแร่ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มาตรา ๑๔ ในส่วนที่เพิ่มความเป็นมาตรา ๘๘/๓ และมาตรา ๘๘/๓ แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๖ และมาตรา ๕๖ หรือไม่นั้น เห็นว่า รัฐธรรมนูญได้บัญญัติว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยไว้ในหมวด ๓ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง ว่า “การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่อาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้” ส่วนที่เกี่ยวกับสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง ว่า “สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัด

สิทธิเช่นว่านี้ ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ” ซึ่งตามร่างพระราชบัญญัติแร่ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มาตรา ๘๘/๓ ได้กำหนดให้การทำเหมืองใต้ดินผ่านใต้ดินของที่ดินใดที่มีช่องว่าง หากอยู่ในระดับความลึกจากผิวดินไม่เกินหนึ่งร้อยเมตร ผู้ยื่นคำขอประทานบัตรต้องแสดงหลักฐานต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ว่า ผู้ขอจะมีสิทธิทำเหมืองแร่ในเขตที่ดินนั้นได้

ดังนั้นเป็นที่เห็นได้ว่า แม้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๓๕ จะวางหลักไว้ว่า ภายในบังคับแห่งบทบัญญัติในประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่น แดนแห่งกรรมสิทธิ์ที่ดินจะครอบคลุมทั้งส่วนที่อยู่เหนือพื้นดินและส่วนใต้พื้นดินด้วยก็ตาม แต่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ และ มาตรา ๔๘ ดังกล่าว แดนแห่งกรรมสิทธิ์อาจถูกจำกัดขอบเขตได้โดยบทบัญญัติของกฎหมายเท่าที่จำเป็นและไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธินั้น ซึ่งก็ปรากฏจากหนังสือการชี้แจงของคณะรัฐมนตรีว่าการทำเหมืองใต้ดินตามร่างพระราชบัญญัติแร่ ฯ นี้ ได้กำหนดมาตรการพิเศษขึ้นโดยให้ผู้รับประทานบัตรทำเหมืองใต้ดินต้องทำเหมืองใต้ดินในระดับความลึกที่ปลอดภัย โดยคำนึงถึงโครงสร้างทางธรณีวิทยาของพื้นดินบริเวณที่จะทำเหมืองใต้ดิน การก่อสร้างใดๆ บนพื้นดินเหนือเขตเหมืองใต้ดินจึงไม่กระทบต่อการทำเหมืองใต้ดิน และกำหนดระดับความลึกสำหรับการทำเหมืองใต้ดินที่ระดับความลึกหนึ่งร้อยเมตร ซึ่งเป็นระดับความลึกที่พ้นจากความสามารถในการใช้ประโยชน์ตามปกติของเจ้าของแดนแห่งกรรมสิทธิ์เป็นการจำกัดสิทธิเท่าที่จำเป็น และไม่กระทบกระเทือนต่อสาระสำคัญของบุคคลในทรัพย์สินที่รัฐธรรมนูญให้การรับรองไว้ในมาตรา ๔๘ แต่อย่างไรก็ดี เป็นบทบัญญัติจำกัดสิทธิหรือแดนแห่งกรรมสิทธิ์ลักษณะเดียวกันกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการจัดหาอสังหาริมทรัพย์เพื่อกิจการขนส่งมวลชน พ.ศ. ๒๕๕๐ พระราชบัญญัติการขุดดินและถมดิน พ.ศ. ๒๕๕๓ หรือตามพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. ๒๕๒๐ ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ บัญญัติให้สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินสามารถมีกฎหมายจำกัดสิทธิได้ พิจารณาจากคำปรารภประกอบกับเหตุผลในการตราพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ และฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติมนี้แล้ว จะเห็นว่ารัฐมีความจำเป็นต้องเข้าควบคุมทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์สาธารณะ และเพื่อจัดระเบียบที่ดีต่อสังคม จึงต้องก้าวล่วงเข้าไปกำหนดขอบเขตแห่งสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามที่ปรากฏจากพระราชบัญญัติ ฯ และร่างพระราชบัญญัติ ฯ นั้น

สำหรับร่างพระราชบัญญัติแร่ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มาตรา ๘๘/๓ ก็ระบุให้รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของผู้ขอประทานบัตรทำเหมืองแร่ใต้ดิน จะต้องได้รับความเห็นชอบตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแล้ว ซึ่งตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมดังกล่าว หมายถึงพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ บัญญัติว่า “บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมย่อมมี

สิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะหรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ และมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ” และมาตรา ๕๖ บัญญัติว่า “สิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการบำรุงรักษา และการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ และในการคุ้มครอง ส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติ และต่อเนื่อง ในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของตนย่อมได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้ศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมรวมทั้งได้ให้แจ้งการอิสระ ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์การเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม ให้ความเห็นประกอบก่อนมีการดำเนินการดังกล่าว ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

สิทธิของบุคคลที่จะฟ้องหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นของรัฐ เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ย่อมได้รับความคุ้มครอง”

ดังนั้น ร่างพระราชบัญญัติแร่ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มาตรา ๘๘/๗ ในส่วนที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม และของบุคคลที่มีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการบำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล การออกประทานบัตรทำเหมืองใต้ดิน จะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในร่าง โดยจะต้องมีการทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของผู้ขอประทานบัตรทำเหมืองใต้ดิน และเมื่อได้รับความเห็นชอบตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติแล้ว รัฐมนตรีจะต้องประมวลข้อมูลดังกล่าวประกอบความเห็นเข้าสู่กระบวนการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎหมายหรือระเบียบราชการที่เกี่ยวข้อง แล้วแต่กรณี ดังนั้น ถึงแม้ว่ารัฐธรรมนูญจะได้รับรองสิทธิของชุมชนท้องถิ่นไว้อย่างอิสระ ชุมชนท้องถิ่นก็ต้องร่วมกับองค์กรท้องถิ่น หรือรัฐในการจัดการทรัพยากรร่วมกัน ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว กำหนดให้มีการทำรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมกระบวนการรับฟังความคิดเห็น เพื่อนำไปสู่การกำหนดเงื่อนไขในประทานบัตร รัฐมนตรีจึงไม่อาจใช้อำนาจได้โดยลำพัง และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๖ และมาตรา ๕๖ ก็ได้บัญญัติไว้ตอนท้ายของวรรคหนึ่ง และตอนท้ายของวรรคหนึ่ง วรรคสอง ตามลำดับว่า “ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ” ร่างพระราชบัญญัติแร่ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. จึงหาได้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญไม่

อาศัยเหตุผลดังกล่าว จึงวินิจฉัยว่า ร่างพระราชบัญญัติแร่ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มาตรา ๑๔ ในส่วนที่เพิ่มความเป็น มาตรา ๘๘/๓ และมาตรา ๘๘/๓ แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๘ และมาตรา ๕๖

นายศักดิ์ เตชะชาญ
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ